

FACTSHEET

VITALITEIT SPORTVERENIGINGEN

LECTORAAT PRAKTIJKGERICHTE SPORTWETENSCHAP

Juli 2015

Hanzehogeschool

Magda Boven

Peter Wiggers

Het lectoraat praktijkgerichte sportwetenschap doet praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek op de thema's: bewegingsonderwijs; training/coaching; stimuleren van sport en bewegen; sportbeleid en ondernemerschap.

Voor meer informatie: m.a.boven@pl.hanze.nl

Lectoraat Sportwetenschap
Instituut voor Sportstudies
Zernikeplein 17
9747 AS Groningen

Het afnemende marktaandeel van de sportverenigingen, de toename van professionele dienstverlenende sportorganisaties en verschillende maatschappelijke ontwikkelingen zorgen voor een veranderende vraag bij sporters en sportverenigingen. Bestuurders van sportverenigingen worden in toenemende mate geconfronteerd met complexe uitdagingen om het voortbestaan van de vereniging te garanderen. Daarnaast richt het overheidsbeleid zich steeds meer op de maatschappelijke rol van de vereniging en het principe van de Open Club. Maar hoe vitaal en open zijn de noordelijke sportverenigingen al? En hoe kijken de leden naar deze ontwikkeling? Inzicht hierin kan bijdragen aan het ontwikkelen en implementeren van interventies en scholingsmogelijkheden voor verenigingsbestuurders en -ondersteuners, waarmee de ondersteuning van de sportverenigingen in Noord-Nederland een impuls krijgt.

Typen sportverenigingen

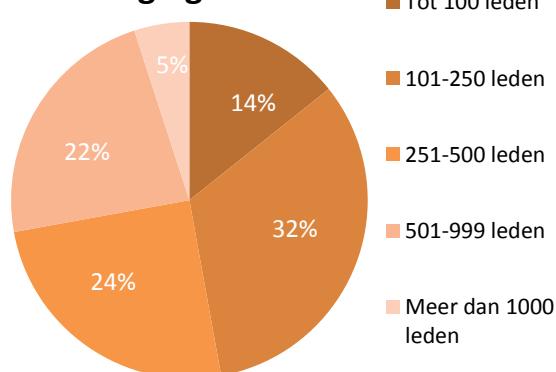
Er worden vier typen sportverenigingen onderscheiden binnen dit onderzoek; kwetsbare sportverenigingen, gezonde sportverenigingen, vitale sportverenigingen en vitale maatschappelijk betrokken sportverenigingen. Op basis van het bestaansrecht, de gevoerde strategie en beleid en de maatschappelijke betrokkenheid kan er een momentopname gemaakt worden waarna de verenigingen in één van de vier typen kunnen worden ingedeeld (Figuur 3).

Vitaliteit is het vermogen om nu en in de toekomst de eigen sport(en) duurzaam en op maatschappelijk actieve wijze te kunnen bieden aan eigen en potentiële leden.

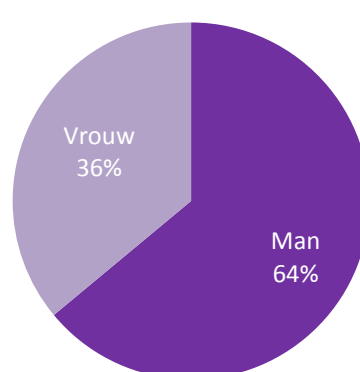
Methodologie

Voor het onderzoek naar de vitaliteit van sportverenigingen in Noord-Nederland is gebruik gemaakt van een vragenlijst onder leden van 144 sportverenigingen (n=6858). Daarnaast is cross-sectioneel onderzoek gedaan met behulp van kenmerken van de sportverenigingen door basisgegevens van de betrokken verenigingen te verzamelen (n=99).

Verenigingen n=99

Leden n=6858

Figuur 1: Omvang bevraagde verenigingen

Figuur 2: Man-vrouw verdeling bevraagde leden

Figuur 2: Typering sportvereniging Noord Nederland

Leden van de noordelijke sportverenigingen zijn erg tevreden over de kwaliteit van de vereniging. Vooral de cultuur van verenigingen wordt als heel positief ervaren (98%).

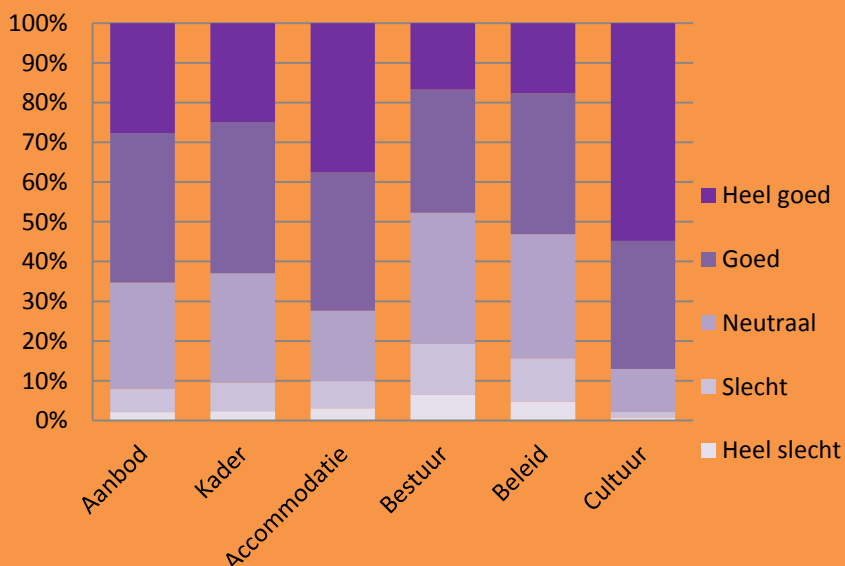
Ledentevredenheid (kwaliteit)

De kwaliteit van de geboden dienstverlening van de vereniging hangt in grote mate af van de tevredenheid van de leden. Figuur 4 schetst de tevredenheid van de leden in Noord-Nederland op de aspecten aanbod, kader, accommodatie, bestuur, beleid en cultuur. In figuur 4 wordt inzichtelijk gemaakt dat de leden de totale kwaliteit als positief (neutraal, goed en heel goed) beoordelen. Over de aspecten bestuur en beleid zijn de leden het minst positief. Zo is 19% van de leden niet tevreden over het bestuur en is 16% van de leden minder tevreden over het beleid van de sportvereniging.

Bestaansrecht

Het bestaansrecht van sportverenigingen betreft een momentopname van de gezondheid van de vereniging in de huidige situatie. Het bestaansrecht is opgebouwd uit drie onderdelen, te weten het ledenaantal, de financiële situatie en voldoende vrijwilligers. Wanneer meerdere van deze facetten van een sportvereniging bedreigd worden, worden zij getypeerd als kwetsbare vereniging. Hoewel het bestaansrecht bij 1 op de 5 verenigingen onder druk staat, hebben bijna alle leden (91%) vertrouwen in het toekomstig bestaansrecht en het voortbestaan van de sportvereniging.

Figuur 1: Tevredenheid leden (n=6858)

Ledentevredenheid

Wanneer de leden wordt gevraagd welke aspecten ze belangrijk vinden binnen de vereniging worden een goede sfeer (98%) en respect voor alle leden (95%) veruit het belangrijkste gevonden. Ook het 'gevoel erbij te horen' wordt door de leden als belangrijk ingeschaald en 80% van de leden geeft aan dat dit bij hun vereniging ook daadwerkelijk het geval is.

Meer dan 90% van de leden is tevreden over de vriendelijkheid en behulpzaamheid van het kader van de vereniging. Alleen over het bestuur en het beleid wat zij voeren zijn ze kritischer.

Sportiviteit en Respect

Sportbonden en NOC*NSF werken in opdracht van het ministerie VWS samen om sportplezier te promoten. Dit gebeurt binnen het project Veilig Sport Klimaat (VSK). Ook binnen sportverenigingen in Noord-Nederland is er veel aandacht voor het thema Sportiviteit en Respect. Maar liefst 91% van de leden beoordeelt sportiviteit en respect binnen de eigen vereniging met een goed of uitstekend. Dit komt volgens 72% van de ondervraagden tot uiting in respect voor de tegenstander, luisteren naar elkaar (64%) en elkaar aanspreken op ongewenst gedrag (57%).

**ZONDER
RESPECT
GEEN
SPORT**

60% van de verenigingen organiseert activiteiten ter bevordering van een sportieve, respectvolle en veilige omgeving.

Ruim 95% van de ondervraagden vindt respect voor alle leden een belangrijke waarde binnen zijn of haar eigen vereniging.

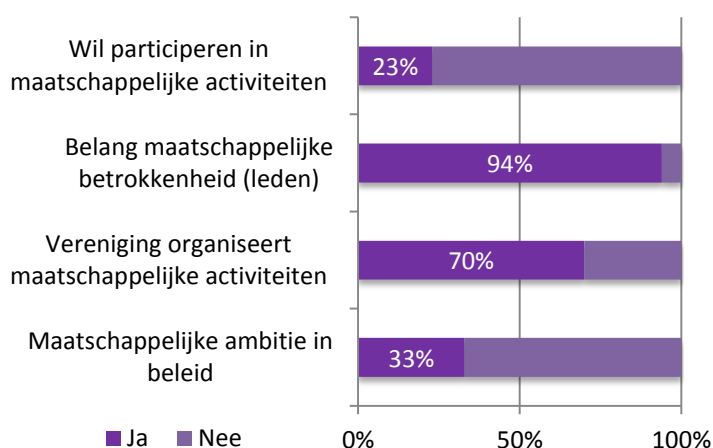
Strategie en Beleid

Vitaliteit heeft niet alleen betrekking op het bestaansrecht, dat met name een momentopname is, maar ook op de levensvatbaarheid van de vereniging op langere termijn. Het gaat hierbij om voldoende kracht, aanpassingsvermogen en ook externe oriëntatie om het bestaansrecht te kunnen behouden, creatief te kunnen omgaan met veranderende omstandigheden en het vermogen om de eigen doelstellingen te kunnen realiseren. 77% van de verenigingen in Noord-Nederland beschikt over een algemeen beleid en volgens 52% van de leden neemt het bestuur logische beslissingen gebaseerd op dit beleid. Specifiek beleid op vrijwilligers of sponsoring komt minder voor. Respectievelijk 43% en 59% van de verenigingen beschikt over plannen rondom deze thema's.

Hoewel 62% van de leden vindt dat het bestuur over voldoende kennis en kunde beschikt, blijven de transparantie en communicatie achter. Ruim 20% van de ondervraagden geeft het bestuur hiervoor een onvoldoende. Het vertrouwen in de toekomst van de vereniging is daarentegen groot. Zoals eerder genoemd ziet 91% van de leden deze zonnig in.

Maatschappelijk betrokken

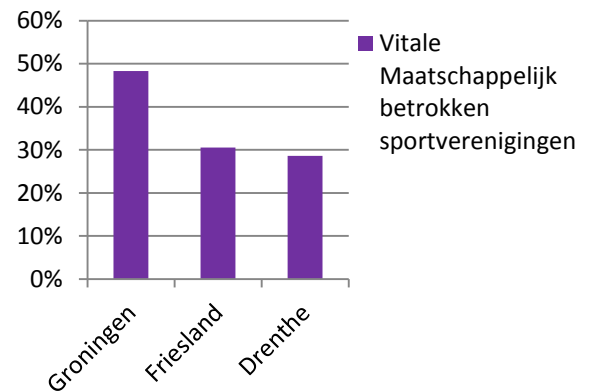
Bijna alle leden vinden dat verenigingen maatschappelijk betrokken dienen te zijn. Ruim 94% geeft aan dit belangrijk te vinden. Toch heeft slechts 31% van de verenigingen een maatschappelijke ambitie opgenomen in het beleids- of meerjarenplan. Wel worden er veel maatschappelijke activiteiten georganiseerd. Ruim twee derde van de verenigingen organiseert activiteiten rondom sportiviteit en respect, sportstimulering, duurzaamheid, gezondheid of integratie. Toch is slechts 28% van de bevroegde leden betrokken bij deze activiteiten en slechts 23% zou hier in de toekomst bij betrokken willen worden.

Figuur 3: Maatschappelijke betrokkenheid sportverenigingen

Tabel 1: Knelpunten sportverenigingen uitgesplitst naar type vereniging

	Knelpunt voor vereniging		
	Financiën	Vrijwilligers	Ledenaantal
Zwakke verenigingen	80%	65%	80%
Gezonde verenigingen	22%	67%	33%
Vitale verenigingen	20%	10%	40%
Vitaal-maatschappelijke verenigingen	34%	29%	44%

Figuur 4: Vitaliteit uitgesplitst naar provincie

Classificatie verenigingen

De resultaten van het onderzoek laten zien dat 21% van de onderzochte sportverenigingen in Noord-Nederland geassocieerd kunnen worden als 'kwetsbaar' (Figuur 6). Het gaat hierbij hoofdzakelijk over kleine verenigingen onder de 250 leden die problemen ondervinden op het gebied van financiën en ledenaantallen.

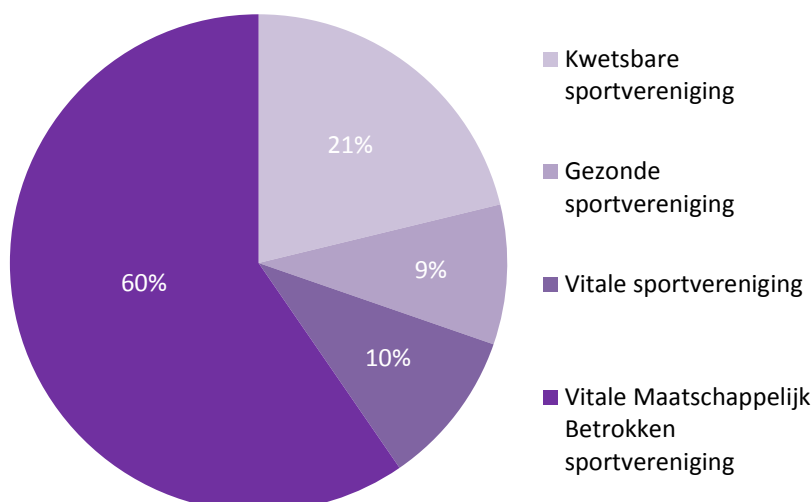
60% van de verenigingen is vitaal én maatschappelijk betrokken. Dit zijn niet per definitie grote verenigingen, maar 85% van deze verenigingen heeft te maken met een ledengroei. Voetbalverenigingen behoren bijzonder vaak tot deze categorie. 72% van de ondervraagde voetbalclubs is vitaal-maatschappelijk. Wat opvalt is dat vitaal-maatschappelijke verenigingen vaker dan gezonde of vitale verenigingen aangeven dat aspecten van bestaansrecht (financiën, vrijwilligers, ledenaantal) als knelpunt worden gezien (Tabel 1).

De twee midden categorieën (gezonde en vitale verenigingen) verschillen ten opzichte van vitaal-maatschappelijke verenigingen voornamelijk op het gebied van de kennis en kunde van het bestuur en de beleidskeuzes die ze maken. Het hebben van een visie en het implementeren van beleid worden bij gezonde en vitale verenigingen minder goed beoordeeld.

Discussie

Hoewel het aantal bevroegde leden en verenigingen groot is, hoeft het geschetste beeld niet representatief te zijn voor alle noordelijke sportverenigingen. Daarnaast is de classificatie bepaald op basis van literatuur én ervaringen van de onderzoekers. Een verschuiving in de criteria waarop de classificatie plaatsvond zou kunnen resulteren in een verandering van het beeld van de vitaliteit van sportverenigingen in Noord Nederland.

Een ruime meerderheid van de ondervraagde verenigingen (60%) is vitaal én maatschappelijk betrokken.

Figuur 5: Classificatie sportverenigingen Noord Nederland

Conclusie

Er kan geconcludeerd worden dat een grote meerderheid (60%) van de ondervraagde verenigingen de zaken goed op orde heeft. Zelfs zo goed dat ze in staat zijn om hun sport op een duurzame en maatschappelijk actieve manier aan kunnen bieden aan hun (potentiele) leden. Het merendeel van de verenigingen kan dan ook vitaal genoemd worden.